

บทวิจารณ์หนังสือ ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล รวมเรื่องสั้นที่ตีแผ่แง่มุมด้านมืดของชีวิต โดยอุเทน พรหมแดง

Tiny Vestiges in the Universe Stories revealing
the dark sides of life by Uthain Phromdaeng

ทิสวัส อารงสานต์

Tissawas Thumrongsanta

รวมเรื่องสั้น ร่องรอยเล็ก ๆ
ในจักรวาล
ผู้แต่ง : อุเทน พรหมแดง
สำนักพิมพ์อินทราเนตต์
เดือนและปีที่พิมพ์ มิถุนายน 2556
จำนวนหน้า 157 หน้า

รวมเรื่องสั้น *ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล* เล่มนี้ของอุเทน พรหมแดง แม้จะไม่ใช่เรื่องสั้นเรื่องใหม่สด ๆ ร้อน ๆ ของนักเขียนผู้นี้ แต่ก็เป็นการรวบรวมเรื่องสั้นจำนวน 10 เรื่อง¹ ที่ล้วนเคยได้รับรางวัลระดับชาติตลอดระยะเวลา 10 ปี มารวมเข้าด้วยกันเป็นเล่ม โดยเฉพาะเรื่อง “คืนเดือนเพ็ญ” กับ “เด็กชายกับต้นไม้ประหลาด” ที่อยู่ในชุดรวมเรื่องสั้นชื่อ “ต้นไม้ประหลาด” ที่เคยเข้ารอบ 8 เล่มสุดท้ายรางวัลซีไรต์ปี พ.ศ. 2548 ก็นำมารวมไว้ให้ได้อ่านกันอีกครั้งเช่นกัน เรื่องสั้นทั้ง 10 เรื่อง เหมือนเป็นการนำเรื่องราวในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งของชีวิตมาตีแผ่ให้เห็นด้วยการผูกเรื่องราวแม่หลายเรื่องเขียนด้วยภาษาที่ เรียบง่ายหากแต่อุเทนก็สามารถตีแผ่ปมปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความเป็นปัจเจกเอง การที่อุเทนตั้งชื่อเรื่องว่า

¹ ไอศกรีมถ้วยเดียว เรื่องเปรียบเทียบ ผู้หญิงข้างห้อง อาหารม้อค่า จิ้งจกหาย คนดีของสังคม คืนเดือนเพ็ญ กระสุนนัดเดียว คนชั่วช้าที่สุดในประเทศ และ เด็กชายกับต้นไม้ประหลาด

ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล น่าจะมีน้อยอยู่ 2 ประการที่เป็นปฏิทรรศน์ (Paradox) ดังที่ปรากฏอยู่ใน “คำนำผู้เขียน” ว่า “คนบางคนประทับใจร่องรอยไว้ในจักรวาลเพียงแผ่วผ่านร่องรอยของเขาจางหายไปแทบจะในทันทีที่ห่มคลุมหายใจ ทว่าคนบางคนอาจสลักรอยไว้ล้ำลึกกว่านั้น ร่องรอยของเขาอ้อมปรากฏอยู่ต่อไปอีกชั่วระยะเวลาหนึ่ง แม้ว่าเจ้าของร่องรอยนั้นไม่อยู่บนโลกแล้วก็ตาม” (หน้า 5) ประการที่หนึ่ง อุเทนต้องการจะเปรียบเทียบปัญหาของปัจเจกทั้งหลายราวกับว่ามีนัยเล็กน้อยมากในจักรวาลที่เราอยู่นี้ หากแต่อีกประการหนึ่งมันกลับสร้างร่องรอยให้กับจักรวาล (ที่กว้างใหญ่ไพศาล) ได้เช่นกัน จึงดูเหมือนว่าร่องรอยเล็ก ๆ เหล่านี้ อาจจะไม่ได้น้อยจริง ๆ แต่มันปรากฏและฉายชัดอยู่ในจักรวาลหรือสังคมที่เราอยู่ในทุกเมื่อเชอวัน

เนื่องจากเรื่องสั้นทั้ง 10 เรื่องนี้ เน้นการเล่าเรื่องผ่านพฤติกรรมของตัวละคร (Character Story) เป็นหลักการสร้างตัวละครของอุเทน จึงจำเป็นต้องสมจริง (Realism) กล่าวคือ มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้ (Round character) เพื่อให้คล้ายกับคนทั่ว ๆ ไปของสังคม การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยจะขึ้นอยู่กับเหตุผลตามสถานการณ์แวดล้อม ส่วนกลวิธีในการนำเสนอ นั้น อุเทนแบ่งลักษณะการเล่าเรื่องออกเป็น 2 แบบด้วยกัน คือ ตัวละครหลักเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง (I - narrator หรือ First person perspective) โดยใช้คำว่า “ผม” เล่าเรื่องของตนเอง มุมมองในการเล่าส่วนใหญ่จะเป็นของตัวละคร ผู้เล่าจะเล่าทุกสิ่งอย่างที่ประสบพบเจอหรือรู้สึกนึกคิดหรือนำเสนอความขัดแย้งภายในใจของตนเอง โดยจะถูกนำเสนอแบบกระแสสำนึก (Stream of consciousness voice) มุมมองแบบนี้ จะเป็นมุมมองแบบจำกัด (Limited perspective) อย่างไรก็ตาม จะปรากฏมุมมองการเล่าแบบรู้แจ้ง (Omniscient perspective) บ้าง เมื่ออุเทนต้องการที่จะพรรณนาถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอื่น ส่วนการเล่าเรื่องที่ผู้เล่าไม่ปรากฏตัวออกมาและไม่ใช่ตัวละคร ในเรื่อง (Narrator as a Non - participant) เป็นเพียงเสียงบนหน้ากระดาษ จะเล่าถึงตัวละครทุกตัวโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 มุมมองการเล่าจะเป็นแบบรู้แจ้ง

แก่นของรวมเรื่องสั้นเล่มนี้จะเน้นปมขัดแย้งของปัจเจก (ตัวละคร) ในหลากหลายแง่มุมทั้งจากภายในจิตใจของตัวละครเอง (Man against himself) ได้แก่ เรื่อง “เรื่องเปรียบเทียบ” “จิ้งจกหาย” และ “คนดีของสังคม” หรือปมขัดแย้งระหว่างปัจเจกด้วยกัน (Man against man) ปรากฏอยู่ในเรื่อง “ไอศกรีมถ้วยเดียว” “ผู้หญิงข้างห้อง” “เด็กชายกับต้นไม้ประหลาด” “กระสุนปืนนัดเดียว” และ “คืนเดือนเพ็ญ” และ ปมขัดแย้งของปัจเจกกับค่านิยมของสังคม (Man against environment) ได้แก่ เรื่อง “คนชั่วช้าที่สุดในประเทศ” และ “อาหารมือค้ำ”

บทวิจารณ์หนังสือ ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล รวมเรื่องสั้นที่ตีแผ่แง่มุมด้านมิติของชีวิต โดยอุเทน พรหมแดง

ในเรื่อง “เรื่องเปรียบเทียบ” อุเทนพยายามให้ตัวละครหลักหมกหมุ่นอยู่กับความอิจฉาริษยาและความน้อยเนื้อต่ำใจในความเป็นมนุษย์เงินเดือนที่อาศัยอยู่ในอพาร์ทเมนต์ ซึ่งซุกซ่อนอยู่ในย่านธุรกิจ ตัวละครหลักต้องตื่นแต่เช้า เพื่อเดินออกมาจากซอยลึกลับผ่านที่พักอาศัยหรรษาจนถึงป้ายรถเมล์ที่คุ้นเคย ยืนคอยรถเมล์ เพื่อไปทำงานเป็นเช่นนี้ทุกวัน ในขณะที่เดินมาถึงใกล้ช่วงปากซอย เขาก็พบหมาจรจัด “ตัวไม่เล็กไม่ใหญ่ ขนสีชาวมอม ๆ ปุกปุย หุตูบ และปากมอม” (หน้า 37) นอนหมอบอยู่ริมรั้วบ้านหลังใหญ่ได้ร่มเงาของต้นเฟื่องฟ้า ในตอนแรกเขาไม่ได้คิดอะไรกับหมาตัวนี้มากนักแต่เมื่อเขาพบมันนอนหมอบอยู่เช่นนั้น พร้อมกับมีถาดอาหารอยู่ข้าง ๆ ตัว มันทำให้เขาก็รู้สึกอิจฉามันขึ้นมาไม่ได้ ด้วยเหตุที่ในสายตาและความคิดของเขา มันช่างเป็นหมาที่ไม่เหมือนหมาจรจัดทั่วไปที่ต้อง “ตะคุ่ยกุ้ยเขี่ยกองขยะ เดินตามไปตามพื้นสกปรกหาเศษอาหาร” (หน้า 38) ความอิจฉาทำให้เขาเปรียบเทียบตัวเขากับหมาตัวนั้น ในขณะที่เขาต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพ ต้องทำงานเช้าจรดค่ำ แต่หมาตัวนั้นไม่ต้องแม้แต่จะเดินออกจากที่มันเคยนอนหมอบอยู่ ด้วยความคิดของเขาคิดว่าหมาจรจัดต้องดิ้นรน (เสียยิ่งกว่ามนุษย์) ยิ่งเปรียบเทียบอิจฉาก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น วันหนึ่งความคิดท่าม ๆ ก็บังเกิดขึ้นในมโนสำนึก เขาหยิบก้อนหินขึ้นมาแล้วปาไปที่หมาตัวนั้นนอนหมอบอยู่ ก้อนหินโดนเป่าหมายอย่างจังทำให้หมาตัวนั้นสะดุ้ง “ผุดยีนพรวด ล่ายตามองลอกแลกอย่างหวาด ๆ แล้วจึงวิ่งเหาะ ๆ ออกห่างจากที่ตรงนั้น” (หน้า 43) และสิ่งที่เขาเห็น คือ “ขาหลังข้างขวาของหมาตัวนั้น กุดตื้นถึงโคนน่องเหลือเพียงต่อนือสีดาคัล้ายาวไม่ถึงนิ้ว” (หน้า 43) นับแต่วินาทีนั้น เขาจึงเลิกเอาตัวเองไปเปรียบกับหมาตัวนั้นเสีย นับเป็นความโชคดีที่ตัวละครหนุ่มคนนี้ซึ่งแท้จริงแล้วมีอาชีพการงาน มีที่ซุกหัวนอนรู้สึกอิจฉาสัตว์เดรัจฉานอย่างหมาจรจัด จนถึงขนาดที่ว่า “ไม่อยากจะเห็นมันอีกแล้ว” (หน้า 41) เพราะถ้าคนที่มีอารมณ์ด้านมืดมองโลกในแง่ร้าย และเอาความคิดของตนเป็นใหญ่คอยตัดสินคนอื่น (หรือสิ่งอื่น) ด้วยตาที่มองเห็นเพียงด้านเดียวเช่นนี้จะมีแต่ความทุกข์ ควรยอมรับและนับถือความเป็นตนเองให้มากที่สุด น่าจะเป็นหนทางที่จะทำให้เราเป็นสุข

สามัญสำนึกแห่งความดีที่ผู้คนในสังคมอาจหลงลืมไป ถูกนำเสนอในเรื่อง “จิ้งจกหาย” ที่ตัวละครเอกมีความตั้งใจอย่างยิ่งยวดที่จะผลาญชีวิตจิ้งจกที่เขาคิดว่ามันก่อความชีวิตเขา เช่น “มันชอบทิ้งกองขี้เหม็นเน่าไว้ตามที่ต่าง ๆ ทั่วไปหมด” (หน้า 74) บางคราก็โดนคอมพิวเตอร์ของเขา บางคราก็โดนหัวเขา เขารู้สึกหัวเสียและไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง เขาจึงตัดสินใจ “ฆ่าล้างโคตร” (หน้า 74) พวกมันโดยการไล่ไม่เรียวยาว มีหนังสือตีพิมพ์ตีปลายไม้ ผูกปมหนังยางอีกด้านเป็นก้อนกลม เพียงเหนี่ยวหนังยางเล็งไปยังเป้าหมาย ปุ่มที่ขมวดไว้จะพุ่งเข้าใส่ร่างจิ้งจกที่ไม่รู้ชะตาของมันทันที

การสังหารในลักษณะนี้ “บางตัวหัวแปะแหลกและ บางตัวท้องแตกไส้ทะลัก” (หน้า 74 - 75) จนเมื่อแม่เขาปลุกบ้านเรือนเป็นห้องปูนแล้ว ฝูงจิ้งจกก็ยังไม่วายจะตามจองล้างจองผลาญเขา ความอดทนของเขาถึงขีดสุด เขาปิดห้องเพื่อล่าจิ้งจกทุกตัวที่ยังมีชีวิตอยู่ในห้องของเขา จากหนึ่งศพเป็นสิบศพ กองพะเนินอยู่ก็ยังไม่หมด เขาเหลือบเห็นทางไว ๆ ของจิ้งจกอีกหนึ่งตัว ซึ่งชายหนุ่มไม่ละความพยายามที่จะฆ่า เขาตามล่ามันทุกซอกทุกมุมจนเขา “ยื่นเหนี่ยวหอบ เหงื่อออกโซมตัว ข้าวของในห้องกระจุยกระจาย” (หน้า 76 - 77) แต่แล้วเขาเหลือบเห็นว่ามันหลบไปอยู่หลังกรอบรูปพระพุทธรูป เขาจับไม้กวาดแน่นมือหมายจะล่ามันให้ได้ แต่พอสืบเท้าก้าวเข้าไป มโนสำนึกของเขาก็พลันนึกถึงคำพูดของแม่ของเขาที่ว่า “อย่าทำมันเลยลูก บาปกรรม” (หน้า 77) นั่นเอง ที่ทำให้เขาไว้ชีวิตจิ้งจกตัวนั้น อันที่จริงจิ้งจกตัวนั้นไม่ได้หายไปไหน สิ่งที่หายไปคือมโนสำนึกในศีลของชายหนุ่มต่างหาก อุเทนเหมือนต้องการจะชี้ให้เห็นว่า มนุษย์ที่ปล่อยให้ความโกรธเข้าครอบงำ อาจกระทำผิดศีลธรรมจนผลาญปล่าชีวิตผู้อื่นหรือสัตว์อื่นได้ ในเรื่องสั้นเรื่อง “เรื่องเปรียบเทียบ” กับ “จิ้งจกหาย” นี้ ชี้ให้เห็นว่า มนุษย์ในฐานะปัจเจกพึงน้อมนำหลักธรรม ในเรื่องพรหมวิหาร 4 โดยเฉพาะเรื่อง เมตตาพรหมวิหาร ที่ควรให้ความรัก ความเอ็นดู ไม่โกรธเคือง ชิงชัง หรือพยาบาทอาฆาตต่อสัตว์โลกด้วยกัน

ในเรื่องสั้น “คนดีของสังคม” อุเทนก็ตั้งใจจะเปรียบเทียบตัวละครสองตัวระหว่างคนขับรถแท็กซี่กับชายหนุ่มที่มีอาชีพเป็นครีเอทีฟรายการวิทยุ พล็อตแรกดูเหมือนจะไม่มีอะไรให้ติดตาม เป็นเพียงการเล่าว่าคนขับรถแท็กซี่ได้ช่วยเหลือคนคนหนึ่ง ที่พลัดหลงจากบ้านและหาทางกลับบ้านไม่ถูก บุตรชายได้โทรแจ้งสถานีวิทยุให้ช่วยประกาศตามหามารดาของตน ปรากฏมีคนขับแท็กซี่ได้เผชิญพบเข้า เขาได้รับข้อมูลจากการประกาศ จึงพาคนมายาส่งบ้านได้อย่างปลอดภัย แต่พล็อตที่สอง ตัวละคร “ผม” ต้องทำสื่อกับข่าวเรื่อง คนดีของสังคม ซึ่งเขาต้องเขียน “ให้เห็นภาพและได้อารมณ์ร่วม ให้ผู้ฟังรู้สึกนิยมชมชอบในตัวบุคคลที่ประกอบคุณงามความดี” (หน้า 84) และในที่สุดงานทำสื่อก็เสร็จสิ้นเรียบร้อย ด้วยการปิดท้ายของเสียงผู้ประกาศหญิงที่ว่า “แม้คนดีจะเหลือน้อย แต่เราก็มั่นใจว่า ไม่ว่าจะอย่างไรคนดีจะไม่หมดไปจากสังคม เพราะสังคมยังต้องการคนดี” (หน้า 88) จากคำพูดนี้เองที่ทำให้ “ผม” รู้สึกสะเทือนใจพร้อมกับตั้งใจว่าสิ้นเดือนนี้เขาจะ “ลางานแล้วกลับบ้านไปเยี่ยมแม่” (หน้า 88) ดูเหมือนว่า เรื่องสั้นเรื่องนี้จะมีโครงเรื่องแสนธรรมดา น่าเสียการเล่าเรื่องก็ราบเรียบ ไม่มีตอนใดที่ทำให้รู้สึกตื่นเต้น หากแต่ลีลาการเล่าเรื่องของอุเทนกลับแฝงไว้ด้วยน้ำเสียงแฝงนัยประชดประชัน (Irony) ปัจเจกบุคคลที่หลอกล้มคุณธรรมเรื่อง ความกตัญญูต่อบุพการี ทั้งที่พวกเขาถูกอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่เริ่ม

บทวิจารณ์หนังสือ ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล รวมเรื่องสั้นที่ตีแผ่แง่มุมด้านมืดของชีวิต โดยอุเทน พรหมแดง

รู้ความ ในที่สุดพฤติกรรมของตัวละคร “ผม” ก็ส่องสะท้อนให้เห็นว่า ตัวเราเองอาจหลงลืมสิ่งดีงามเหล่านี้ไปแล้วจริง ๆ หากไม่มีสิ่งเร้าจากภายนอก

“ไอศกรีมถ้วยเดียว” เป็นการนำเสนอปัญหาเล็ก ๆ ของปัจเจกบุคคลหนึ่ง (สามี) กับอีกบุคคลหนึ่ง (ภรรยา) ฝ่ายชายเล่าว่าเขากับภรรยาคบกันมานาน 3 ปี ก่อนจะแต่งงานกัน วันหนึ่งเขากับภรรยามีปากเสียงกัน ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายถอนหนีกลับไปอยู่บ้านของบิดามารดาของเธอ เป็นเช่นนี้หลายครั้งจนทำให้เขาเอือมระอา ครั้งล่าสุดฝ่ายหญิงหนีกลับไปอยู่บ้านบิดามารดาโดยที่เขาไม่ได้ตามไปจ้อขอคืนดี กินเวลานั้นนานกว่าสามสัปดาห์ ทั้ง ๆ ที่ตัวเขาเองก็รู้สึกเหงา แต่ก็ยังไม่ยอมขอคืนดีกับฝ่ายหญิงเหมือนที่เขาเคยทำ แก่นของเรื่องนี้จึงเป็นการเสนอปัญหาของปัจเจกแต่ละคน ฝ่ายชายเห็นว่าฝ่ายหญิงใช้แต่อารมณ์ในการตัดสินใจปัญหา “เธอเริ่มบ่นผมที่กลับบ้านดึกตื่นในบางคืน” (หน้า 14) หรือเช่น “เธอชอบหมักหมมขยะในครัวไว้ จนส่งกลิ่นเหม็น” (หน้า 14) โดยที่เขาเองไม่ใส่ใจจะช่วยเหลือล้างจานเพราะกำลัง “จดจ่อกับการถ่ายทอบอลคู่สำคัญ” (หน้า 14) ตลอดทั้งเรื่องฝ่ายชายเองก็ได้ฉกคิดว่าตัวเองก็สร้างปัญหาในชีวิตคู่เช่นกัน ทั้ง ๆ ที่ในมุมมองของเขา “ความรักเพียงอย่างเดียว ไม่ช่วยให้คนสองคนอยู่ร่วมกันยืนยาวได้ ต้องอาศัยความเข้าใจ เข้าใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักอภัยในบางสิ่งบางอย่าง” (หน้า 13) แต่เขาก็กลับปฏิเสธการออกไปดูหนังกับภรรยาของเขา หรือไปรับเธอล่าช้าอยู่บ่อยครั้ง อุเทนพยายามชี้ให้เห็นว่าปัญหาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอาจไม่ได้มาจากปัญหาของผู้อื่นแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่อาจมาจากปัญหาในการไม่ยอมรับฟังปัญหาของผู้อื่นหรือ “ไม่เอาใจเขามาใส่ใจเรา” อย่างไรก็ตาม ตอนจบของเนื้อเรื่องน่าจะเป็นแบบแฮปปี้หรือแบบมีความสุข เพราะหลังจากที่ฝ่ายชายพบเห็นหญิงชายชราคู่หนึ่งในร้านอาหารที่เขาเคยมานั่งจิบภรรยาของเขาตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นนักศึกษา ภาพของหญิงชายชรานั้นที่ค่อย ๆ จูงกันเข้ามาในร้านและสั่งไอศกรีมหนึ่งถ้วยมาทานด้วยกัน ภาพที่ทั้งสองนั่งป้อนไอศกรีมให้กันสะกิดใจเขาและทำให้ภาพของเขาที่กับภรรยาหวนกลับมาในหัวงำนึกความทรงจำ “มีคู่รักที่คู่ที่ดูแลความรักให้คงามตลอดกาลได้ มีคู่รักที่คู่ที่ห่วงใยใส่ใจกันไม่รู้หน่ายคลาย” (หน้า 26) เมื่อคลายจากภวังค์ ชายหนุ่มปล้นลุกขึ้นและคิดว่า “ถ้าไม่มีอะไรผิดพลาด ผมน่าจะไปถึงบ้านพ่อตาแม่ยายก่อนภรรยาจะหลับไหล” (หน้า 27) แก่นเรื่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้มีความคล้ายคลึงกับเรื่องสั้นที่เน้นปัญหาของภายในจิตใจของปัจเจกที่ไม่อาจหาทางออกได้เอง หากไม่มีสิ่งเร้าจากภายนอก

เรื่อง “ผู้หญิงข้างห้อง” เป็นการนำเสนอปัญหาที่เกิดจากตัวละครหลักที่เป็นหญิงมีอาชีพ “อย่างว่า” (หน้า 53) จึงทำให้ถูกมองว่า “เป็นหญิงที่สกปรกโลมม

ไร้ซึ่งคุณค่าอันควรแก่การคบหา” (หน้า 53) จากเพื่อนบ้าน (หรือปัจเจกคนอื่น) โดยเฉพาะแม่ของเด็กหนุ่มที่อาศัยอยู่ในตึกเดียวกัน เด็กหนุ่มที่เผชิญมีการปะทะสังสนธ์กับหญิงที่มีอาชีพอย่างว่า ด้วยการมาช่วยเธอขนย้ายตู้ เพราะเธอเห็นว่าเด็กหนุ่มเป็นคนคุ้นเคยในตึกเดียวกัน ส่วนเด็กหนุ่มเองก็ได้ตอบปฏิเสธแต่อย่างใด แม้จะมีท่าทีอดเอื้อนก่อนที่จะก้าวเข้ามาในห้อง แต่เมื่อได้วิสาสะกับหญิงสาว เด็กหนุ่มก็รู้สึกประทับใจในตัวหญิงสาวขึ้นมา เพราะเธอดูเป็น “คนอารมณ์ดี พุดจาอ่อนหวานและมีน้ำใจ” (หน้า 53) ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งห้องที่ดูสวยงาม “ผาผนังด้านหนึ่งถูกปิดทับไว้ด้วยรูปภาพทะเลสีครามดูสวยงามสดชื่น” (หน้า 47) หลังจากที่เด็กหนุ่มช่วยเหลือเธอ เธอก็ตอบว่า “(...) เคียวพี่ขอเลี้ยงอะไรอร่อย ๆ ตอบแทนเราก่อน (...)” (หน้า 47) นอกจากนั้น ระหว่างการพูดคุยกัน เด็กหนุ่มได้รู้ว่าหญิงสาวคนนี้ยังชอบอ่านหนังสือ เพราะในตู้ของเธอมีหนังสือหลายประเภท “เหมือนพี่เลย พี่ชอบอ่านหนังสือมาก ในตู้มันนะ หนังสือทั้งนั้น ทั้งนิยาย เรื่องสั้น บทกวี หนังสือดารา จนถึงหนังสือธรรมะก็มี หนังสือให้อะไรหลากหลาย ๆ อย่างนะ” (หน้า 51) และทำให้รู้ว่า “(...) พี่ต้องจ่ายค่าเช่าห้อง ค่าน้ำค่าไฟ ค่าของกินของใช้อื่น ๆ แถมพี่ยังต้องส่งเงินกลับไปให้พ่อให้แม่ที่บ้านเกิดอีก” (หน้า 52) เรื่องราวดำเนินมาจนกระทั่งแม่ของเด็กหนุ่มมาพบเขาที่ห้องของเธอ เธอรันทันตาลูกชายของตนเองและกับหญิงสาว “ไอ้ลูกไม่รักดีเลือกมาหมกอยู่กับนี่ กูบอกมึงก็ครั้งที่ไหนแล้วว่าอย่าไปข้องแวะกับมัน มึงอยากเสียผู้เสียคนนักใช้ใหม่ถึงมาอยู่กับผู้หญิงแล้ว ๆ อย่างนี้ ทำไม่...มึงจะทำให้ลูกกูใจแตกหรือใจ ถึงได้หลอกล่อมันมานี้ หน้าตาที่สะสวยใช้ได้ หากินกับพวกไอ้แก๊งค์ตมหากลับก็มาจะพอยู่แล้ว ทำไม่ต้องมาร้านกับเด็กยังไม่รู้ประสีประสาด้วย” (หน้า 57) และตะคอกลูกชายด้วยเสียงกร้าว “ไปเลยไอ้ตัวดี ทีหลังถ้ารู้ว่ามึงมาอยู่หมกกับมันอีก กูจะเอาเลือดหัวมึงออก” (หน้า 57) ในขณะที่หญิงสาวคนดังกล่าวกลับ “นั่งสงบเงียบง่วนชอบเพียง มีอาการสันตะท้านไปทั้งร่างบอบบาง และที่ดวงตาสีกระจ่างดูนั้นหยาดน้ำอ้วน ๆ เพิ่งมาแดงแห่งไปเมื่อครู่กลับรินไหลปรือออกมาอีกครั้ง” (หน้า 58)

วาทกรรมที่ผู้เป็นแม่เอื้อนออกมานั้น ดูเผิน ๆ เหมือนกับเป็นห่วงเป็นใยลูกชายของตัวเอง เด็กหนุ่มเองก็รู้ว่า “แม่จงเกลียดจงชังหล่อน (หญิงสาว) และหญิงสาวประเภทเดียวกับหล่อนด้วยเหตุใด หรือเพราะเหตุการณ์แต่ไหน” (หน้า 53) นี่อาจเป็นสาเหตุที่ผู้เป็นแม่รังเกียจผู้หญิงทุกคนที่มีพฤติกรรมตามที่เธองเกลียดจงชัง โดยมีอาจรู้ด้วยซ้ำว่า หญิงสาวที่อาศัยเป็นเพื่อนข้างห้องนั้นมีอาชีพใดกันแน่ เพราะการที่แต่งกายด้วย “อาภรณ์ฉูดฉาดเลื่อมระยับและเดินออกจากห้องเช่าแห่งนี้ไปทุกเย็นย่ำเมื่อความมืดเริ่มมาเยือน” (หน้า 53) ก็ไม่ได้หมายความว่าเธอจะเป็นผู้หญิง “อย่างว่า” ตามที่

บทวิจารณ์หนังสือ ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล รวมเรื่องสั้นที่ตีแผ่แง่มุมด้านมิติของชีวิต โดยอุเทน พรหมแดง

ผู้เป็นแม่กล่าวอ้าง และนั่นอาจจะเป็นแค่เปลือกนอกของหญิงสาวผู้นี้ ไม่ใช่เนื้อแท้ของเธอ ดังที่เด็กหนุ่มได้สัมผัส เช่นเดียวกันวาจาจรรยาสุภาพที่ออกมาจากปากของผู้เป็นแม่ที่ดูเหมือนจะการแสดงความหวังใยลูกของตน ก็อาจจะเป็นเพียงแค่เปลือกนอกฉาบไว้ แต่จิตใจมิได้มีความรักความหวังใยแต่อย่างใด หากแต่พฤติกรรมของผู้เป็นแม่นี้ก็เหมือนกับผู้คนมากหน้าหลายตาที่อยู่ในสังคมของเรา ที่มีกมองผู้อื่นจากเปลือกนอกและรีบด่วนตัดสินทันที อุเทนเหมือนจะตอกย้ำปรัชญาอัตถิภาวนิยม² (Existentialism) ที่ว่า ในสังคมมนุษย์ซึ่งมีค่านิยมตายตัว ผู้คนทุกคนจะไม่พยายามเข้าใจคนอื่นที่มีพฤติกรรมหรือวิถีในการดำเนินชีวิตไม่เหมือนกับตน อีกทั้งไม่พยายามจะเข้าใจว่าทำไมพวกเขาเหล่านั้นจึงไม่เหมือนกับตน การวัดคุณค่าของสังคมเราทุกวันนี้จึงขึ้นอยู่กับชนและประเพณีที่ทุกคนยอมรับ (เจตนา นาควัชร, 2524 : 278) หญิงสาวในเนื้อเรื่องมิได้ประพฤติตนเยี่ยงผู้หญิงตามที่จารีตได้ตีกรอบไว้ว่าจะต้องไม่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีฉูดฉาดและต้องไม่ออกไปทำงานในเวลากลางวัน สังคมไทยไม่เคยยอมรับและพยายามตีค่าหญิงเหล่านี้ให้ต่ำต้อยลง ขณะที่ผู้เป็นแม่ก็ถูกตีกรอบด้วยจารีตนิยมไว้ว่าจะต้องดูแลลูกและมีสิทธิ์ดุว่ากล่าวลูกอย่างไรก็ได้ ถึงแม้ลูกจะไม่ได้ทำผิดแต่อย่างใด และไม่จำเป็นต้องนึกถึงความรู้สึกของลูก อันที่จริงแล้ว หากพิจารณาจากพฤติกรรมของตัวละคร “ผู้หญิงอย่างว่า” และ “แม่” จะพบว่า พฤติกรรมที่ทั้งสองแสดงออกมานั้นให้ภาพย้อนแย้งกัน ตัวละคร “ผู้หญิงอย่างว่า” กลับมีสามัญสำนึกของความกตัญญูต่ออนุภคารี เพราะต้องส่งเงินกลับไปให้พ่อแม่หรือความใฝ่รู้และรักการอ่าน และมีความละเอียดละไม ซึ่งเห็นได้จากการนำรูปภาพธรรมชาติมาประดับห้อง รวมถึงความมีน้ำใจที่อยากตอบแทนเด็กหนุ่มที่ได้ช่วยเหลือเธอ แต่สิ่งเหล่านี้ดูเหมือนจะเปล่าประโยชน์ เพราะเธอมิได้ประพฤติตามแบบอย่างที่ตั้งค้วางไว้ ดังนั้น เมื่อปัจเจกทั้งหลายต้องการการยอมรับจากสังคม พวกเขาจำเป็นต้องเสแสร้งแกล้งทำตนให้เป็นไปตามชนบและจารีตของสังคม มิเช่นนั้นจะกลายเป็นผู้แปลกแยกออกจากผู้คนส่วนใหญ่ในที่สุด

² แนวคิดปรัชญาอัตถิภาวนิยม เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นมาจาก Søren Kierkegaard ชาวเดนมาร์ก ในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่มาแพร่หลายช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 โดย Jean-Paul Sartre นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ที่เน้นการดำรงอยู่ต้องมาก่อนสารัตถะ (Existence precedes essence) และ นักเขียนชาวฝรั่งเศสอย่าง Albert Camus ก็นำแนวปรัชญานี้มาประยุกต์ในการเขียนนวนิยายของเขาด้วยเช่นกัน

แม้ปมขัดแย้งในเรื่องสั้นชื่อ ‘เด็กชายกับต้นไม้ประหลาด’ จะเป็นเรื่องของปัจเจกคนหนึ่ง (เด็กชายขลุ่ย) กับสังคมที่เขาอยู่ (ครอบครัวของเด็กชายขลุ่ย) แต่ดูเหมือนจะไม่เหมือนกับเรื่องสั้นที่กล่าวมาข้างต้น เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นของเด็กชายขลุ่ยคือปัญหาที่เขาไม่ได้เป็นผู้ก่อ เริ่มตั้งแต่เกิด เขาก็เป็นเด็กที่ไม่สมประกอบเหมือนเด็กคนอื่น ๆ “เขาตัวเล็กแคระ แขนขาผอมลีบ ผิดกับส่วนหัว...ของขลุ่ยโตขนาดผลมะพร้าวเชื่อง ยาวแหลมไม่ได้สัดส่วนกับเรือนกาย บนหัวมีฝอยผมบาง ๆ คล้ายทารกแรกเกิด รูปร่างหน้าตาของเด็กชายขลุ่ยซีริวิซีเห่อจนดูอัปลักษณ์น่าเกลียดน่ากลัว (...) นอกจากรูปลักษณ์เลวร้ายแล้วขลุ่ยยังมีหัวสมองที่บิดเบี้ยวรู้อะไรได้ซ้ำ ไม่ทันผู้คน” (หน้า 140) อย่างไรก็ตาม เขาก็ยังมีความสุขตามอัตภาพเมื่อครั้งที่แม่ของเขายังมีชีวิตอยู่ “พ่อกับแม่ขยันขันแข็งทำมาหากิน เขาได้รับความรักความสงสาร” (หน้า 142) แต่เมื่อแม่ของเขาจากไป พ่อของเขาก็มีผู้หญิงคนใหม่ แล้วทุกอย่างก็เปลี่ยนไป พ่อเริ่มกินเหล้ามากขึ้นและกลายเป็นขี้เมาในที่สุด “พ่อกับแม่เลี้ยงไม่สนใจใยดีในตัวขลุ่ย ปล่อยให้ขลุ่ยลอยแพ” (หน้า 142) หรือแม้แต่น้องสาวต่างมารดาที่รังเกียจพี่ชายพิการคนนี้ด้วยเช่นกัน จนเด็กชายขลุ่ยกลายเป็นอื่นในสายตาของครอบครัวและของเพื่อน ๆ ที่ “มองเขาเป็นตัวประหลาดไม่ควรเข้าใกล้” (หน้า 143) ดังนั้น เด็กชายขลุ่ยจึงมีชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยว มีเพียงต้นไม้และมวลสัตว์ในท้องร่องของสวนใกล้บ้านเป็นเพื่อนเท่านั้น วันหนึ่ง เด็กชายขลุ่ยเห็นอะไรบางอย่างใต้ซุ้มกะทกรก “มันเป็นผลของอะไรสักอย่าง โตขนาดกำมือ สีดำสนิท ผิวเป็นมันเลื่อม” (หน้า 144) แล้วเขาก็ลองกัดกินผลไม้ประหลาดนั้นดู ในความรู้สึกของเขา รสชาติของมันอร่อย จนกระทั่งถึงเมื่ตของมัน ด้วยความไม่แน่ใจว่ากินได้หรือไม่ ขลุ่ยจึงหันไปถามพ่อ แต่กลับโดนตวาดและดุด่า ในที่สุดเขาจึงทดลองขบมันด้วยฟันกราม แต่ทว่ามันแข็งเกินกว่าที่จะขบให้แตกได้ เด็กชายจึงกลืนทั้งเม็ดลงไปในท้อง เข้าวันต่อมา ขลุ่ยพบว่า มีบางอย่างไหลออกมาจากปากของเขา มันคือเถาไม้สีดำซึ่งโคนของมันหยั่งรากลึกหายไปในลำคอ ปลายยอดแตกใบอ่อน ขลุ่ยไม่กล้าบอกพ่อกับแม่เลี้ยง จึงหลบเข้าไปอยู่ในสวนท้องร่องของเพื่อนบ้าน พยายามจะทำจัดสิ่งแปลกปลอมที่งอกออกมาจากตัวของเขา แต่แม้พยายามอย่างไรก็ไม่สำเร็จ เพราะมันกลับยิ่งงอกและผลิดอกเพิ่มมากขึ้น สามวันต่อมาเขาจึงกลับบ้าน ในตอนแรกพ่อของเขาหมายจะฟันต้นไม้ประหลาดนั้น แต่แม่เลี้ยงของขลุ่ยทัดทานไว้ เพราะเห็นว่าดอกของมันกำลังจะกลายเป็นผลในไม่ช้า ผ่านไปสองวัน คนในครอบครัวของขลุ่ยจึงได้ลิ้มลองผลไม้ที่งอกออกมาจากตัวขลุ่ย รสชาติของมันแสนอร่อย “หอมหวานกลมกล่อมราวกับเสกสรรค์มาจากเบื้องสวรรค์” (หน้า 150) นอกจากจะเก็บกินกันในครอบครัวแล้ว พ่อและแม่เลี้ยง

บทวิจารณ์หนังสือ ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล รวมเรื่องสั้นที่ตีแผ่แง่มุมด้านมืดของชีวิต โดยอุเทน พรหมแดง

ของขลุ่ยยังเก็บมันไปขายให้เพื่อนบ้าน ได้เงินเป็นกอบเป็นกำ จนขลุ่ยกลายเป็น “สิ่งมีค่าที่สุด พ่อกับแม่เลี้ยงหันมาเอาใจใส่ดูแล” (หน้า 150) บำรุงบำเรอ อาบน้ำผลัดเปลี่ยนเสื้อผ้าให้เด็กชาย เลิกดูค่าและทุบตี จนอยู่มาวันหนึ่ง เถาไม้ที่งอกออกมาจากตัวขลุ่ยไม่ออกดอกออกผลอีกต่อไป พ่อของเขาจึงคิดที่จะตัดมันทิ้ง แต่ยิ่งตัดทิ้งมันก็แตกยอดใหม่ออกมามากมายกว่าเดิม พวกเขาจึงคิดหาวิธีใหม่ด้วยการเผามันทิ้งเสีย แต่ด้วยความสดใหม่ของต้นไม้ที่งอกออกมา ไฟจึงไม่สามารถเผามันได้ ทำได้เพียงแค่ให้เหี่ยวเฉาไปเท่านั้น แต่แล้วในวันรุ่งขึ้นมันก็กลับงอกออกมาใหม่ วิธีต่อไปคือ นำตัวขลุ่ยพร้อมต้นไม้ที่งอกออกมาไปแช่ในบ่อน้ำด้วยหวังว่ามันคงจะเน่าเปื่อยตายไปในที่สุด แต่มันกลับยิ่งงอกออกมาใหม่เต็มบ่อ เมื่อเห็นว่าไม่ได้ผล พ่อและแม่เลี้ยงจึงทิ้งร่างของขลุ่ยไว้ตามยถากรรม ด้วยหวังว่าถ้ามันรอดข้าวอดน้ำ ต้นไม้ประหลาดก็คงจะตายไปเอง ในเวลานั้นไม่มีใครสนใจเจ้าของร่างที่ต้นไม้ประหลาดงอกออกมาอีกต่อไป เขาโหยหาสวนรกที่เขาเคยวิ่งเล่นด้วยความสนุก แต่การณ์กลับตรงกันข้าม มันงอกขึ้นไม่หยุดหย่อน ในที่สุดก็ปกคลุมเรือนทั้งหลัง พ่อและแม่เลี้ยงทนต่อไปอีกไม่ไหวจึงต้องหาทางกำจัดถึงรากถึงโคน โดยการรอกยามาหลุมเข้าไปในปากขลุ่ย “เด็กชายสลักพรืด ๆ ดิดต่อกัน นอนแผ่หรากับพื้นแขนขาเหยียดเกร็ง ดวงหน้าเขียวคล้ำขึ้นทุกที ไม่ก็อึดใจเขาก็ชักพราด ๆ ฟองน้ำลายไหลพุ่มปก ก่อนแน่นิ่งไป” (หน้า 156) หลังจากนั้น ต้นไม้ประหลาดก็เหี่ยวเฉาไป พ่อและแม่เลี้ยงนำร่างอันเริ่มเน่าของขลุ่ยมาวางไว้กลางแจ้ง ช่วยกันปลดตั้งต้นไม้ที่เกี่ยวพันเรือนบ้านของพวกเขา นำมากองรวมกัน รอให้แสงแดดแผดเผาจนแห้งสนิท แล้วพวกเขา ก็จะจุดไฟเผาพร้อมกับร่างไร้วิญญาณของขลุ่ย

เรื่องสั้นแนวสัจนิยมมหัศจรรย์ (Magical realism)³ ที่นำเสนอเรื่องราวที่สมจริงของชีวิตมนุษย์ผนวกกับเรื่องราวความมหัศจรรย์อย่างกลมกลืน (ชูศักดิ์ ภัทรสกุลวิชัย 2548 : 315 - 324 และ สุรเดช โชติอุดมพันธ์ 2554 : 14 - 21) เรื่องนี้ แสดงให้เห็นถึงสภาวะของจิตใจมนุษย์ที่เห็นคุณค่าของวัตถุสิ่งของรวมถึงบูชาเงินเหนือสิ่งอื่นใด เห็นได้จากการเปลี่ยนมาเอาใจเด็กชายขลุ่ยเพราะเห็นว่ามิประโยชน์และสร้างประโยชน์ให้ แต่เมื่อหมดประโยชน์ก็ทำร้ายและผลาญเปล่าชีวิตเด็กชายไป สำหรับแม่เลี้ยง เธอไม่เคยได้สำเนียงบุญคุณของคนที่เคยมีบุญคุณ และสำหรับผู้เป็นพ่อไม่แม้กระทั่งคิดว่าเด็กชายขลุ่ยคือลูกในไส้ของตนเอง

³ บัญญัติเป็นภาษาไทยโดย นพพร ประชากุล

หากมองในองคร่วมของสังคม พฤติกรรมและจิตสำนึกเช่นนี้มีให้เห็นอยู่ในสังคมไทยหรือในสังคมโลก บังคับบุคคลที่มองแต่ผลประโยชน์ บ้อยอแต่ถ้อยคำหวานหากตอบแทนกันได้ทัดเทียมก็อาจจะยังมีชีวิตรอดต่อไป แต่หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องเป็นเหมือนเด็กชายขลุ่ย ฝ่ายนั้นก็อาจจะพังพินาศย่อยยับดับสูญไป ดูเหมือนอุทกภัยที่จจะให้เด็กชายขลุ่ยไม่ธรรมดา เพราะต้องการยั่วล้อกับมาตรฐานของสังคมและมุมมองที่มนุษย์ทุกคนกระทำกัน เริ่มตั้งแต่กำเนิดที่มีรูปร่างประหลาด กลายเป็นคนชายขอบ (Marginal people) และกลายเป็นอื่น (Otherness) ในสายตาของคนอื่น ทำให้เขาแปลกแยกออกไปจากสังคม หากพิจารณาตามหลักวิทยาศาสตร์ การมีร่างกายพิกลพิการน่าจะมาจากการไม่ดูแลใส่ใจเด็กชายขลุ่ยตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์ หรือเกิดจากยีนส์ด้อยของของพ่อหรือแม่ หรือหากพิจารณาในแง่ของหลักพุทธศาสนาก็อาจเป็นกรรมเก่าของเด็กชายขลุ่ยและไม่ว่าจะมาจากสาเหตุใด ก็มีอาจกล่าวโทษเด็กชายขลุ่ยได้ สังคมควรจะแสดงความเห็นอกเห็นใจและความช่วยเหลือ เพราะเขาก็คือมนุษย์คนหนึ่งมิใช่หรือ กระหน่ำซ้ำด้วยการมีต้นไม้ประหลาด ที่ไม่รู้มันคือต้นอะไรงอกออกมาจากเด็กชาย ความประหลาดอันซ้ำซ้อนเช่นนี้จะทำให้เด็กชายกลายเป็นคนชายขอบซ้อนคนชายขอบ ดูแปลกประหลาดไปมากยิ่งขึ้น หากแต่กลายเป็นว่า ความประหลาดหลังที่มาพร้อมกับผลประโยชน์กลับทำให้พ่อและแม่เลี้ยง (รวมถึงน้องสาวของขลุ่ย) เห็นเป็นเรื่องน่ายินดี นับว่าอุทกภัยยั่วล้อและเหยียดหยันสังคมได้ออกรสชาติและเจ็บแสบทีเดียว เสมือนผู้คนในสังคม (ของจักรวาลหรือโลกใบนี้) ที่มีนิสัย “ปากว่าตาขยิบ” คือ ใจรู้สึกรังเกียจ แต่เมื่อได้ผลประโยชน์ การกระทำกลับตรงข้าม

เรื่องสั้นอีก 2 คือ เรื่องสั้น “กระสุนปืนนัดเดียว” และ “คืนเดือนเพ็ญ” มีแก่นเรื่องที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นการนำเสนอปมขัดแย้งของปัจเจกด้วยกันในท้องถิ่นชนบทที่แผงนัยทางการเมืองและความรุนแรงที่ปัจเจกกระทำต่อกันทั้งแบบไม่เจตนาและจงใจกระทำใน “กระสุนปืนนัดเดียว” เป็นเรื่องสั้นที่ “ผม” ตัวละครเอกเล่าถึงผู้ใหญ่บ้านชื่อลุงเส็ง ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกับพ่อของ “ผม” ลุงเส็งในสายตาของ “ผม” เป็น “ชายร่างใหญ่ ทุ้มมัน หน้าปรีด้วยรอยสิ่ว ผมสีดอกเลาตัดสั้นเกรียน แก้มักเปลือกย่อนบน นุ่งกางเกงขาก๊วยเก่า ๆ มีผ้าขาวม้าเคียนเอว เดินไปไหนมาไหนทั่วหมู่บ้านโดยมีขวดเหล้าซุกสงบในซอกแขน” (หน้า 109) ผู้ใหญ่เส็งอยู่ในตำแหน่งหลายสิบปี ในที่สุดเขาก็ลาจากโลกนี้ไป ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีคนผลัดเปลี่ยนหน้าไปอีกสองสามคนด้วยการดำรงตำแหน่งเพียงห้าปี ผู้ชนะและผู้แพ้ไม่ได้เป็นศัตรูกันถาวร ยังพบเจอกันในงานบุญของหมู่บ้าน แต่การเลือกตั้งครั้งใหม่นี้ก็กลับกลายเป็นเหมือน “สงครามย่อย ๆ” (หน้า 110) เพราะคนใหญ่คน

บทวิจารณ์หนังสือ ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล รวมเรื่องสั้นที่ตีแผ่แง่มุมด้านมืดของชีวิต โดยอุเทน พรหมแดง

โตในบ้านเมือง ปรับระบบผู้ใหญ่บ้านให้กลับไปสู่แบบโบราณ คือ “หากชนะเลือกตั้ง คราวนี้จะได้สืบครองตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านไปอีกเนิ่นนานจนถึงวันเกษียณ” (หน้า 110) เพราะมีสถานะเหมือนข้าราชการคนหนึ่งนั่นเอง ทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้ดูเด็ดดิ่งนัก คู่แข่งมีอยู่ 2 คน คนหนึ่ง คือ พี่เขยของเขาที่อยากได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยมีพ่อของเขาให้การสนับสนุนเต็มที่ เพราะเป็นที่นับหน้าถือตาของชุมชนเป็นอย่างดี “ผม” เคยนึกสงสัยว่าเงินเดือนผู้ใหญ่บ้าน “มันก็แค่เจ็ดแปดพัน จะทำให้สบายได้อย่างไร” (หน้า 113) แต่พ่อก็ตอบว่า “คิดสั้น ๆ แบบเอ็งมันไม่เจริญหรอก ตอนนี้นี่เงินเดือนอาจยังไม่มากก็จริง แต่ในอนาคตนะเงินเดือนผู้ใหญ่บ้านมีโอกาสจะปรับเพิ่มขึ้น ที่สำคัญเอ็งต้องไม่ลืมว่า ผู้ใหญ่บ้านมีช่องทางหาเงินได้มากกว่าเงินเดือนอีกเยอะ” (หน้า 113) ดังนั้น นัยของการโกงเริ่มเผยให้เห็น พี่เขยของผู้เล่ากำลังจะเปิดตำนานของผู้ใหญ่เส่งที่เพิ่งจะจบชีวิตไป ทั้ง ๆ ที่จำนวนชาวบ้านที่ชื่นชอบในตัวพี่เขยของเขาก็ดูจะมีเพียงน้อยนิด คู่ต่อสู้ของพี่เขยที่เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านมาก่อนจึงมีฐานเสียงแน่นหนาเป็นทุนเดิม เพราะ “เม็ดเงินที่กระจายจ่ายแจกไปทั่วหมู่บ้าน หัวละหนึ่งพันบาท” (หน้า 115) ทางเดียวที่จะได้คะแนนเสียงชนะคู่ต่อสู้ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านคนเก่าก็คือ จะต้องใช้เงินต่อเงิน ซึ่งดูเหมือนจะ “เป็นเรื่องสามัญแสนธรรมดาไปแล้วในสังคมไทย” (หน้า 115) ดังนั้น ร้อนถึงพ่อของเขาที่ต้องเอาที่นำไปจำนองเพื่อแลกกับเงินสด อุเทนหักมุมให้เงินจำนวนนั้นอันตรธานไปจากที่ ๆ มันเคยอยู่ราวกับว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่เห็นด้วย พี่เขยโกรธมาก ต้าทอพอ กล่าวหาว่าไม่ยอมช่วยและเกิดการโต้เถียงกันอย่างรุนแรงเพราะฤทธิสุรา ทั้งสองแยะปีนกัน เสียงป็นดังขึ้นหนึ่งนัดพร้อมปลิดชีวิตผู้เป็นพ่อไปอย่างไม่มีการกลับ ในตอนท้ายเรื่อง อุเทนได้เฉลยว่าเงินสองล้านบาทที่หายไปนั้นจริง ๆ แล้ว “ผม” ที่เป็นผู้เล่าเรื่องเป็นผู้ขโมยมันไปจากที่ซ่อนของพ่อของเขา เพราะไม่ยอมยกเห็นพ้องต้องกระทำผิดกฎหมายด้วยการซื้อเสียง อีกทั้งสามารถนำเงินจำนวนนั้นมาใช้จ่ายเลี้ยงดูแม่ พี่สาว และหลานของเขาได้เป็นอย่างดี แม้เรื่องนี้จะให้ตัวละคร “ผม” อารมณ์ซึ่งความถูกต้องของตระกูล และพี่เขยแพ้การเลือกตั้ง ต้องหนีหัวซุกหัวซุนด้วยพลังมือฆ่าพ่อของเขา แต่คู่ต่อสู้ที่เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านและใช้เงินซื้อเสียงก็ได้รับเลือกตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้านอีกครั้ง จึงดูเหมือนว่าปัญหาการซื้อเสียงในเวทีการเมืองท้องถิ่นจะเป็นเรื่องธรรมดาและคงจะเกินเยียวยาไปเสียแล้ว

ใน “คืนเดือนเพ็ญ” อุเทนสร้างตัวละครเอกที่ชื่อ “เฒ่าเที่ยง” ขึ้นมา หลังจากต้องสูญเสียลูกชายที่เข้าร่วมต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ที่ถูกต้อง เฒ่าเที่ยงจึงหันมาสนใจการเมือง ติดตามข่าวสารบ้านเมือง และต้องการนำอุดมการณ์ที่ติงามมาสู่บ้านนอกที่แควอศัยอยู่ แยกปรารถนาให้ทุกคนเห็นว่าการใช้เงินซื้อเสียงเป็นเรื่องผิดกฎหมายและศีลธรรม แก่เคย

ปรารถนาเพื่อน ๆ ในหมู่บ้านไว้ว่า “บ้านเมืองเดียวที่มันแย่นัก (...) เพราะคนทั่วไปไม่สนใจอะไร คิดว่าไม่ใช่เรื่องของตัว แล้วเป็นไงละ ไอ้ที่เจริญก็เจริญกันไป ที่ไหนกันดารก็ไม่ลืมหูลืมตา ดูอย่างบ้านเราลี ถนนยังเป็นลูกรังมีแต่หลุมแต่บ่อ ขับรถขับราไปไหนที่ยังกับท้องโลกพระจันทร์ (...)” (หน้า 97) แกเฝ้าเพียรพยายามกล่อมชาวบ้านให้เห็นด้วยกับความคิดของแก หลังจากนั้นไม่กี่ปี การเลือกตั้งในหมู่บ้านก็เกิดขึ้น ซึ่งก็มีแต่ผู้สมัครหน้าเดิม ๆ และมาจากตระกูลเพียงไม่กี่ตระกูล “ใครมีเงินถุงเงินถังก็ได้เปรียบ ไกล้วินลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หมู่บ้านจะคึกคักเป็นพิเศษ อาจมีการจัดงานเลี้ยง (...)” (หน้า 99) ซึ่งนั่นก็หมายถึง การตอบแทนด้วยคะแนนเสียงของชาวบ้าน อีกทั้ง “วันสองวันก่อนการเลือกตั้งจะมาถึง ธนบัตรใบแดงจะปลิวมาแจกจ่ายตามแต่ละบ้านโดยถ้วนหน้า เจ้าของบ้านรับเงินมาเท่าจำนวนสมาชิกในบ้านที่มีสิทธิ์มีเสียง และรู้ดีแก่ใจถึงสิ่งที่จะต้องแลกเปลี่ยน ไม่ใช่เรื่องยาก เพียงจรดปากกาขีดเขียนกากบาททับช่องตารางตรงหมายเลขนั้น พันธะสัญญาเป็นอันจบสิ้น (...)” (หน้า 99) เฒ่าเที่ยงก็เคยรับเงินเหล่านี้มาด้วยเช่นกัน โดยปิดบังลูกชายผู้มึนอึดุมการฉ้อโกงและความซื่อสัตย์ แต่ครั้งนี้ไม่เหมือนครั้งก่อน ๆ อุดมการณ์ที่พรากชีวิตลูกชายของเขาไปหวนมาในห้วงสำนึกของเฒ่าเที่ยง แกพยายามคัดค้านการรับเงินจากนายชูชาติ อดีตผู้ใหญ่บ้านคนเก่าและเป็นตัวตั้งผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ แกประกาศอุดมการณ์และพยายามโน้มน้าวใจชาวบ้านให้หันมาเห็นแก่อุดมการณ์ความถูกต้อง แต่ทว่าความพยายามของแกกลับไร้ผล ชาวบ้านไม่เข้าใจสิ่งที่แกพูด “มองไม่เห็นว่าจะตัวเองจะมีส่วนร่วม ทำให้บางสิ่งบางอย่างเติบโตเบ่งบานได้อย่างไร” (หน้า 101) และแกกลับถูกนายชูชาติสับประมาท “ว่าไงลุงเที่ยง ไม่เปลี่ยนใจแน่นอน นี้นะเงินจริง ๆ นะลุงเอาไปซื้อของกินทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ลูกชาย ฉันทว่ายังดีกว่าตั้งรกรากแบบนี้อีกนะ” (หน้า 102) ในคืนนั่นเอง เกิดเหตุไฟไหม้โรงเก็บสินค้าขนาดใหญ่ของนายชูชาติ สร้างความเสียหายให้กับสินค้าการเกษตร รวมถึงปุยและยาฆ่าแมลงที่นายชูชาติเก็บเตรียมไว้ขายให้แก่ชาวบ้าน สร้างความโกรธแค้นให้นายชูชาติอย่างมาก ในคืนเดือนเพ็ญ ถัดจากคืนไฟไหม้ มีเสียงปึงดังกึกก้องสะท้านความเงียบ ร่างของเฒ่าเที่ยงล้มลง แต่แสงของพระจันทร์วันเพ็ญเป็นใจยิ่งนัก ทำให้รู้ว่าผู้สังหารคือใคร อย่างไรก็ตาม กฎหมายไม่อาจเอื้อมมือไปจัดการกับนายชูชาติในฐานะฆาตกรได้ แต่ทำให้ชาวบ้านไม่กล้าเลือกคนจิตใจอำมหิตอย่างนายชูชาติมาเป็นผู้ใหญ่บ้านของตน การเสียสละครั้งนี้ดูเหมือนจะคุ้มค่าอย่างน้อยก็ “จนกว่าทุกคนจะลืมนึกถึงความตายของเฒ่าเที่ยง” (หน้า 104) แม้จะเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เพราะคนไทยเป็นคนที่ยลลิมอดีตได้ง่าย แต่ก็อาจทำให้อุดมการณ์ความซื่อสัตย์ ไม่คดโกงชาติ โกงแผ่นดิน ได้เบ่งบานขึ้นมาบ้าง “คืนเดือนเพ็ญ” จึงเปรียบ

บทวิจารณ์หนังสือ ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล รวมเรื่องสั้นที่ตีแผ่แง่มุมด้านมืดของชีวิต โดยอุเทน พรหมแดง

เสมือนแสงสว่างที่ยังคงส่องลงมาให้ความหวังหรือกับวิถีการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบครึ่งใบ ทำให้มองเห็นว่าใครคือคนชั่วและคนดี การตายของลูกชายและเมียที่เที่ยง ดูเหมือนจะเป็นการตอกย้ำว่าอุดมการณ์ต้องแลกมาด้วยชีวิต ดังนั้น ในเรื่องสั้นทั้ง 2 เรื่องนี้ ชี้ให้เห็นว่า การเลือกตั้งอาจไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของความเป็นประชาธิปไตย เพราะหากกระบวนการที่ได้มาไม่ถูกต้องและนำไปสู่การผลาญพลค่าชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อย่างนั้นจะเรียกว่าประชาธิปไตยได้อีกหรือ

ร่องรอยสุดท้ายในจักรวาลที่อุเทนต้องการนำเสนอและตีแผ่ ก็คือ ปมขัดแย้งระหว่างปัจเจกกับค่านิยมของสังคม พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลที่อาจก่อให้เกิดปัญหาใหญ่และอาจนำไปสู่หายนะได้ปรากฏใน 2 เรื่อง เรื่องหนึ่งคือ “คนชั่วช้าที่สุดในประเทศ” ตอนจบของเรื่องนี้ดูเหมือนจะเป็นการจบแบบหักมุมธรรมดา เพราะไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้อ่าน แต่การใช้เนื้อเสธของผู้ประพันธ์ต้องการจะชี้ให้เห็นว่า ในสังคมที่มีแต่คนชั่วประเภทต่าง ๆ จนถึงขนาดที่ต้องมีการให้ตำแหน่งคนชั่วช้าที่สุดในประเทศไม่ว่าจะเป็น “นักการเมืองหน้าซื่อที่แอบเจรจาขายประเทศให้ต่างชาติในราคาราคาถะหน่า”, “ภิกษุผู้ขูดพระบรมสารีริกธาตุแห่งพุทธะมาทำพิธีปลุกเสกเพื่อหวังกำไรทางการค้า”, “ชายวิปริตที่โปรดปรานอาหารเนื้อมนุษย์”, “นักวิทยาศาสตร์ผู้คิดทำลายล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์”, “ฆาตกรผู้ทำฆาตกรรมต่อเนื่องมาทั้งชีวิต”, “ชายผู้มีงานอดิเรกคือการวางระเบิดศาสนสถาน” (หน้า 129) หรือชายผู้ชอบ “ทุบตีบุพการี” และเขายัง “จับพ่อผูกเชือกที่ขาลแล้วโยงกับชื่อบ้านปล่อยห้อยหัวทั้งวันทั้งคืนจนสิ้นใจ” (หน้า 132) นอกจากนี้ ยังมีพระสงฆ์ที่ร่วมเพศกับหญิงสาวอย่างป่าเถื่อน และคนชั่วช้าอีกหลายประเภทแห่กันมาแสดงความชั่วช้าให้กรรมการได้ประจักษ์ แต่ดูเหมือนไม่มีใครทำให้กรรมการประทับใจได้ จนถึงชายที่มีรูปร่างเตี้ย ที่ทำให้ “ทุกคนในประเทศก็ต้องอึ้งในความเลวอย่างนี้ไม่ถึงของชายผู้นี้ คณะกรรมการตัดสินส่งเสียงครางอย่างพอใจ ช้องคะแนนถูกกรอกใส่ด้วยคะแนนสูงสุดทันทีที่ชายร่างเตี้ย กล่าวถ้อยคำหนึ่งจบ”(หน้า 137) นั่นคือ “กระผมเป็นคนดีมาก จึงไม่เหมาะสมกับรางวัลนี้แม้แต่ร้อยครับ” (หน้า 137) เพราะในสังคมที่ไม่หลงเหลือคนดีแล้ว ความชั่วแต่ละแบบจึงดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติธรรมดาสำหรับคนชั่วด้วยกัน และคนที่เป็นคนดีจึงกลายเป็นคนชั่วในสายตาของผู้คนในสังคมสามัญเช่นนั้น อุเทนใช้น้ำเสียงเหน็บแนม (Satire) ได้อย่างออกรสชาติ แม้จะดูเหมือนว่าคงไม่มีสังคมไหนจะอุทริจัดประกวดคนชั่วที่สุดในประเทศ แต่คนที่ชั่วช้าดังที่อุเทนพรรณามานั้นก็เชื่อว่าจะไม่ปรากฏในสังคม เพียงแต่ยังไม่มีการวัดใด ๆ การันตีความชั่วของคนเหล่านั้น และถ้าปัจเจกชนในสังคมกลายเป็นคนชั่วกันทุกคนผู้ทุกคนและล้วนแต่อยากจะประชันความชั่วกัน

แบบในเรื่องสั้นเรื่องนี้ โดยมีกรรมการตัดสินที่เปรียบเสมือนผู้ที่มีอำนาจในสังคมได้มองคนดี (ที่สุก) เป็นคนเลว (ที่สุก) สังคมของเราจะเป็นเช่นไร คงนึกภาพไม่ออกทีเดียว

อีกเรื่องหนึ่ง คือ “อาหารมือค้ำ” เป็นการเล่าเรื่องราวของชีวิตแม่กับลูกสาววัยเรียนคู่หนึ่งที่อยู่อาศัยอยู่ในห้องแถวเก่า ๆ ผู้เป็นแม่มีอาชีพเข็นน้ำผลไม้ขาย หาเงินเลี้ยงลูกสาวด้วยความเหนียวยากเพราะเธอหวังไว้ว่าจะ “ได้เห็นเหมียวเรียนจบสูง ๆ มีงานการดี ๆ ทำ” (หน้า 65) วันนี้เธอกลับบ้านค้ำ ทั้งลูกสาวไว้กับเพื่อนบ้าน ลูกสาวรอผู้เป็นแม่เพื่อจะได้กินอาหารเย็นร่วมกัน แม่แม่จะกลับค้ำ แต่สิ่งที่ได้ตอบแทนมานั้นคุ้มค้ำ เพราะผู้เป็นแม่หิ้วปุ๋มมาของโปรดของลูกสาวมาเป็นอาหารมือค้ำ เด็กหญิงเหมียวมองปุ๋มด้วยความลึกลับ เพราะนาน ๆ ครั้งทีเธอจะได้กินอาหารชนิดนี้ ค้ำที่มีนมมีราคาแพงนักหนาเงินกำไรที่แม่ได้มาไม่พอจะซื้อให้เธอกินบ่อย ๆ เด็กหญิงจึงสงสัยว่าทำไม แม่ของเธอจึงมีเงินซื้ออาหารเลิศรสนี้มาให้เธอได้ แม่จึงตอบเธอไปว่า “เขามีการชุมนุมประท้วงกันนะสิ แถวที่แม่ไปขายมาเนี่ยเป็นกลุ่มผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาล ขับไล่ นายกฯ ส่วนอีกที่ก็มพวกชุมนุมสนับสนุนรัฐบาล” (หน้า 68) เธอตอบแม่กลับไปว่า “ดีจังเนอะแม่เนอะ” (หน้า 68) แต่วันต่อ ๆ มา แม่ไม่ได้ซื้อปุ๋มมากกลับมาให้เธอกินอีก และให้เหตุผลกับเธอว่า “มันแพงลูกเราไม่มีตังค์ซื้อหรอก ตังค์นะต้องเก็บไว้ใช้จ่ายเรื่องจำเป็นกว่า ลูกเข้าใจมั๊ย?” (หน้า 71) เมื่อเด็กหญิงเหมียวได้ยินแม่ กล่าวดังนั้น เธอจึงพูดด้วยน้ำเสียงตัดพ้อว่า “เมื่อไหร่เขาจะประท้วงอีกล่ะแม่? หนูอยากให้เราชุมนุมประท้วงกันอีกจังเลย...” (หน้า 71) หากมองความหมายของแก่นเรื่องระดับพื้นผิว จะเห็นว่าเป็นเรื่องราวของชีวิตครอบครัวที่ขาดพ่อที่เป็นผู้นำครอบครัวไป ผู้เป็นแม่จึงต้องทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อลูกและดูแลเอาใจใส่ลูกเป็นอย่างดี แต่ด้วยนัยทางการเมืองที่แฝงอยู่ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ทำให้มองเห็นแก่นเรื่องระดับลึกกว่า อุเทนต้องการจะนำเสนอมุมมองที่เป็นปฏิกิริยา (Paradox) ของสัญญาณ (Sign) การชุมนุมประท้วงที่สำหรับบางคน อาจจะหมายถึงเรื่องเรียกร้องความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือเพราะทำให้การจรรยาบรรณที่ดี ทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงัก ทำให้เกิดความรุนแรง และทำให้เกิดอีกสารพัดอย่างในแง่ลบ แต่สำหรับแม่ลูกคู่นี้ การชุมนุมประท้วงทำให้ผู้เป็นแม่ได้เงินมากและเด็กหญิงได้กินอาหารมือค้ำที่ชอบและไม่ได้มีโอกาสกินบ่อยนัก ดูเหมือนอุเทน ต้องการจะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านตั้งคำถามว่า ที่สุดแล้ว มุมมองของใครถูกหรือผิด ? สัญญา “การประท้วง” จึงไม่ได้มีความเพียงความหมายเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับกรอบการประกอบสร้างขึ้นใหม่ในสำนึกของแต่ละคน แตกต่างออกไปตามบริบท นอกจากนั้น อุเทนกำลังยั่วล้อกับมุมมองการเมืองที่เด็กหญิงเหมียวและอาจจะแม่แต่ผู้เป็นแม่ของเธอที่เห็นว่า “การชุมนุมประท้วง” ไม่ว่าจะประท้วงรัฐบาลหรือชุมนุม

บทวิจารณ์หนังสือ ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล รวมเรื่องสั้นที่ตีแผ่แง่มุมด้านมืดของชีวิต โดยอุเทน พรหมแดง

สนับสนุนรัฐบาลไม่สลักสำคัญมากไปกว่าการหาเลี้ยงชีพของผู้ที่หาเช้ากินค่ำหรือปากกัดตีนถีบอีกหลาย ๆ คน และคงไม่ต่างอะไรจากคำว่า “ประชาธิปไตย” ที่ผู้คนกลุ่มหนึ่งกำลังตั้งเป็นประเด็นถกเถียงกันถึงความหมายของสัญญาะนี แต่หากมองรอบด้านก็จะพบผู้คนอีกหลายกลุ่ม (ในจักรวาลนี้) ที่อาจไม่มีหระต่อคำ ๆ นี้มากไปกว่าการมีชีวิตอยู่รอดเท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่ารวมเรื่องสั้น *ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล* เล่มนี้เป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนปัญหาสังคม (Social Novel Problem) อย่างแท้จริง ด้วยต้องการจะบอกนัยว่าปัจเจกบุคคลทั้งหลายไม่ว่าจะอายุ อาชีพ หรือชนชั้นใด ก็ล้วนแต่ต้องประสบกับปัญหาด้วยกันทั้งนั้น เปรียบเสมือนมรสุมของชีวิต และการที่จะพ้นไปจากมรสุมที่เปรียบเสมือนกองทุกข์เหล่านั้นอาจต้องหันกลับมาตระหนักและใคร่ครวญเหตุแห่งทุกข์นั้น เพื่อจักได้หาทางดับทุกข์นั้น ดังจะเห็นได้จากเรื่องสั้นที่เน้นปมขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครหรือปมขัดแย้งกับปัจเจกบุคคลด้วยกัน ที่ในที่สุดแล้วผู้ที่เป็นผู้ดับทุกข์ได้ก็คือตัวเรา โดยการคิดชอบ (สัมมาทิฐิ) และการดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ) คือ ใคร่ครวญในสิ่งที่เกิดขึ้น มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา รู้จักสืบสาวหาเหตุผล แยกแยะสิ่งนั้น ๆ ให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย ดังเช่นตัวละครในเรื่อง “ไอศกรีมถ้วยเดียว” หรือการไม่คิดพยาบาท ดังเช่นตัวละครในเรื่อง “เรื่องเปรียบเทียบ” หรือเรื่อง “จิ้งจกหาย” หรือการน้อมนำคุณธรรมมาถือปฏิบัติ เช่น ตัวละครในเรื่อง “คนดีของสังคม” ที่คิดถึงความกตัญญูต่เวทิตาธรรม และหากปมความทุกข์นั้นไม่ได้เกิดจากตัวละครเอง แต่เกิดจากผู้อื่น คงจะดีไม่น้อยถ้าปัจเจก (ที่กำลังนำทุกข์มาให้ผู้อื่น) ผู้นั้น จะได้น้อมนำเอาหลักธรรมมาถือปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาชอบ (สัมมาวาจา) ดังเช่น “แม่” ในเรื่อง “ผู้หญิงข้างห้อง” ควรจะตระหนักรู้ว่าวาจาของตนกำลังกล่าวให้ร้ายผู้อื่นอยู่ และไม่ตัดสินผู้อื่นจากการมองแต่ภายนอก และยอมรับความแตกต่างและหลากหลายของผู้อื่น และถ้าปมปัญหาเกิดจากค่านิยมผิด ๆ ของสังคม เช่น การคดโกง การเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น หรือการให้เต็ม้างอำนาจด้วยการเข่นฆ่าผู้อื่น เช่นในเรื่อง “กระสุนปืนนัดเดียว” และ “คืนเดือนเพ็ญ” หรือการกระทำชั่วทั้งหลาย เช่นในเรื่อง “คนชั่วช้าที่สุดในประเทศ” เราคงต้องกลับมาดูकिคิดว่า สังคมที่เราอยู่นั้น มีร่องรอยเช่นนั้นรึเปล่า ถึงเวลาที่เราจะต้องปลูกจิตสำนึกทั้งในระดับรากหญ้า (ผู้คนในชนบท) จนถึงระดับสูง (ผู้คนในเมือง) ในคุณธรรมเรื่อง หิริโอตตัปปะ หรือความละอายและเกรงกลัวต่อบาป ให้มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และจะหาอะไรที่จะขจัดความเหลื่อมล้ำของผู้คนในชนบทที่มาจากปัญหาการเมืองให้หมดสิ้นและสร้างคามยุติธรรมให้เกิดขึ้นเพื่อเราทุกคนจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขในจักรวาลที่เราอาศัยอยู่นี้

เอกสารอ้างอิง

- เจตนา นาควิษระ. (2524). “แนะนำ “คนนอก” (L'Étranger) ของอัลแบร์ต กามูส์”, *ทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์*. กรุงเทพมหานคร : ดวงกลม.
- ชูศักดิ์ ภัทรสกุลวณิชย์. (2548). “วรรณกรรมสัจนิยมมหัศจรรย์” ใน *อ่าน (ไม่) เอาเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : คบไฟ.
- สุรเดช โชติดมพันธ์. (2554). *สัจนิยมมหัศจรรย์ในวรรณกรรมของกาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุเทน พรหมแดง. (2556). *ร่องรอยเล็ก ๆ ในจักรวาล*. กรุงเทพมหานคร : อินเทอร์เน็ต.